

MUŽI (50 – 70)

1. Pamatujete si, co jste dělal/a dne 17. listopadu 1989 a bezprostředně poté?

- Tento den byl normální pracovní den, kdy se hodně hovořilo o vystoupení herců, zpěváků a politiků.
- Byl jsem v práci. Celá vesnice se to dozvěděla až pár dní poté. Když byla o víkendu taneční zábava, četli prohlášení a poté zazněla hymna. Uběhlo pár dní a do kulturního domu přijeli herci L. Kolář a I. Stránský ze Slovákého divadla v Uh. Hradišti.
- Pamatuju, studoval jsem při práci střední školu. Pokud si dobře vzpomínám, tak to bylo v pátek. Víkend jsem prožil doma v Buchlovicích, kde se nic zvláštního nedělo.
- Přesně 17. listopadu ne, ale několik dní poté jsme byli na demonstraci v Uherském Brodě na náměstí. Pamatuju si, že i po revoluci někteří učitelé stále vyžadovali oslovení „soudruhu, soudružko“.
- 17. listopadu jsem jako vývojový technolog řešil běžné pracovní-technické problémy, stejně jako ve dnech následujících. Samozřejmě, že dopad událostí byl každodenní v diskuzích o změnách, které musí přijít ve všech oblastech.

2. Jaká byla atmosféra ve vašem okolí v tzv. listopadových dnech?

- Bouřlivá, vzniklo OF (Občanské fórum), mluvilo se s občany o dění v obci a každý dostal prostor vystoupit v debatě. Tak začala u nás demokracie. Příhoda: Pár obyvatel chtělo vzít spravedlnost do svých rukou, označit komunisty za nepřátele státu a tyto pověsit.
- Asi tak jako všude.
- Všichni se tím zabývali, ve škole se méně věnovalo učivu, více se bavilo o politických věcech.
- Zmatená, mezi náma mladýma na středním odborném učilišti. Někteří učitelé měli strach a někteří podporovali komunismus.
- Atmosféra v té době byla velmi pozitivní a nadějná. Konkrétních příhod bylo mnoho. Za všechny snad vypískání tehdejšího předsedy ROH (Revoluční odborové hnutí) a významného milicionáře, které na nádvoří podniku snažil z korby nákladního auta přesvědčovat zaměstnance, že v Praze se jenom blbne a vše se brzy vrátí ke starým pořádkům.

3. Věřili jste, že tyto události opravdu povedou k tak velkým politickým změnám?

- Ne, nedalo se předpokládat, že tak silně ozbrojená strana (armáda), policie a jiné ozbrojené složky stojí na hliněných nohou.
- Ano.
- V prvních dnech ne, ale asi po dvou až třech týdnech jsem tomu začínal pevně věřit.
- Ne, nevěřili. Nevěděli jsme, co se přesně dělo v den 17. listopadu, zjistili jsme to až později.
- Že události povedou k zásadním politickým a společenským změnám jsem byl přesvědčen ze zpráv rozhlasu a televize, ale i z reakcí svého okolí a svých spolupracovníků. Věřil jsem, že potlačení této nové vlny nelze provést podobným způsobem jako v roce 1968.

4. Vybavujete si nějakou historku spojenou s novou možností vycestovat i na tzv. Západ?

- Pro mě osobně to nová zkušenost nebyla, od roku 1984 jsem každý rok dvakrát byl na služební cestě v bývalé NSR, ale díky této možnosti děti viděly města v Rakousku.
- Měl jsem možnost cestovat, jelikož jsem byl členem souboru.
- Ano, při první cestě osobním autem do Rakouska za nákupy jsem část cesty projel v Rakousku po označené cyklostezce, které u nás v tu dobu vůbec nebyly.

- Nevybavuju, protože jsme bydleli daleko, a ani si neuvědomuju, že by někdo z mého okolí vycestoval.
- Samozřejmě jedna z prvních myšlenek byla využít tuto možnost. Mám nezapomenutelný zážitek z poznávacího zájezdu do Rakouska, Německa, Holandska, Švýcarska a Francie. Pod Mont Blancem ve výši 3660 m jsem spolu s ostatními sledoval přípravu japonského horolezeckého týmu k výstupu. Dole v Chamonix bylo letní počasí na trička, nahoře pak – 11.

5. Která z osobností vám byla v té době sympatická a proč?

- Z politických jednoznačně Dubček. V této době mi jeho politika byla sympatická, zejména tím, že od tzv. jara prosazoval volnost pohybu, malé živnosti, právo vyjádřit svůj názor a zrušení cenzury.
- Miloš Zeman a Alexander Dubček – osobní setkání s nimi.
- Václav Klaus a Miloš Zeman, kteří se v době po revoluci postavili do čela svých politických stran.
- Určitě. Václav Havel. Uměl dobře mluvit, dával nám naději, měl co říct a rozumně.
- Těžko jmenovat jednu. Zásadní pro mě však byla osobnost Václava Havla a jeho jasné vyjadřování k potřebným změnám a požadavek k odchodu vojsk tehdejšího SSSR z naší země.

ŽENY (40 – 75 let)

1. Pamatujete si, co jste dělal/a dne 17. listopadu 1989 a bezprostředně poté?

- 17. listopadu jsem se vracela domů vlakem z VŠ, tehdy ještě nikdo o sametové revoluci nevěděl. V neděli jsem se vrátila na koleje, kde nám promítali události z Národní třídy. Rozhodli jsme se podpořit studenty v Praze, zahájili jsme stávkou a v pondělí jsme nešli do školy. Místo toho jsme roznášeli letáky a chodili na manifestace.
- Šla jsem do práce a netušila, co se děje.
- Dívala jsem se s dcerou v televizi na průběh událostí a účastnila jsem se setkání Občanského fóra.
- Byla jsem ve škole a večer jsem šla na demonstraci na Mariánské náměstí, u řečnického pultu byla paní Milena Dvorská.
- Stávkovala na nádraží ve Zlíně.
- Chodila jsem na SOU (střední odborné učiliště), moc se ve škole neučilo.
- Byla jsem žákyní 8. třídy. 17. 11. 1989 byla běžná výuka, nikdo z žáků celé ZŠ nic netušil. V následující dny přinesl spolužák trikoloru, kterou celá třída hrdě nosila. Učitelé se ptali, jestli víme, proč ji nosíme. Diskutovali jsme na toto téma.
- Studovala jsem prvním rokem na vysoké škole. Účastnila jsem se demonstrací na náměstí nebo jsem sledovala přímé přenosy z Prahy.

2. Jaká byla atmosféra ve vašem okolí v tzv. listopadových dnech?

- Atmosféra byla skvělá. Byl to adrenalin, ale nejistota. Žádnou příhodu si nepamatuji.
- Moc jsme toho nevěděli, protože televizní zprávy byly velmi stručné.
- Šli jsme manifestovat do Veselí nad Moravou před kino. Kino bylo plné. V kině byly Lidové milice, které měly v případě nouze „usměrnit“ zúčastněné.
- Euforická, ale byly cítit obavy.
- Chodili jsme na protesty – na náměstí T. G. M. (dříve Gottwaldovo).
- Vzpomněla jsem si na tuto dobu v souvislosti s kapelou Tublatanka a písničkou „Pravda vítězí“. Stále tu písničku hráli, byla to písnička studentů. Hlásala svobodu a pravdu.

- Hodně se debatovalo, co bude dál.
- My žáci jsme byli (připadali jsme si) hrozně důležití. Učitelé se rozdělili na dva tábory – neskutečně nervózní a podráždění, kteří nás chtěli za trikolóru trestat. Druhá část učitelů byla uvolněná a situaci s námi probírala.
- Atmosféra byla plná euforie a očekávání. Velkou úlevou pro mě bylo, že v říjnu půjčené svazky Marxe a Engelse jsem mohla s radostí vrátit do knihovny. Noční můra předmětu marxismus-leninismus.

3. Věřili jste, že tyto události opravdu povedou k tak velkým politickým změnám?

- Věřili jsme, že se něco změní, ale přitom jsme měli strach.
- Nevěřili do poslední chvíle, ale doufali...
- Ano, bylo to něco neuvěřitelného. Měli jsme obrovský pocit naděje.
- Ano, moc jsem si to přála.
- Doufali jsme, že přijde k politickým změnám.
- Ano, věřili, za V. Havla se žilo lépe, lidé si mohli svobodně rozhodovat a vycestovat do zahraničí bez nějakých potíží.
- Moc jsem nevěřila, když pořád zasahovala VB (Veřejná bezpečnost).
- Myslím, že jsme v podstatě netušili, o co přesně jde. Revoluce a vše kolem ní pro nás bylo spíše zpestření všedních dní. Jako děti z vesnice jsme měli jiné zájmy než politiku.
- Ano, věřila.

4. Vybavujete si nějakou historku spojenou s novou možností vycestovat i na tzv. Západ?

- Poprvé, když jsem jela na Západ, tak jsem jela do Vídně, stejně jako většina Moraváků.
- Jeli jsme do Rakouska nakupovat.
- Mí rodiče vycestovali v prosinci 1989 do Rakouska a tam uviděli jahody.
- Výjezd autobusem do Passau a tam koupí růžového trička za 5 marek.
- Byli jsme rádi, že můžeme vycestovat do Rakouska, do Vídně.
- Sama jsem necestovala, z doslechu vím, že to bylo jednodušší než za doby komunismu.
- Hodně známých a kamarádů se rozhodlo odjet pryč z Evropy a usadili se v Americe.
- Při prvním výletu jsem si lámanou němčinou objednala hranolky s majonézou. Větu jsem si pracně přeložila - za pomoci svého tatky - ze slovníku. Můj bratr, který stál ve frontě za mnou, si objednal „to samé“. Paní prodavačka buď uměla česky, nebo to jen riskla a dala mu hranolky s majonézou.
- Není to historka... První cesta na západ – o přejezdu z Německa do Francie nás informovala jen cedule a vlajka Francie. To bylo pro nás zvláštní.

5. Která z osobností vám byla v té době sympatická a proč?

- Václav Havel. Pro jeho skromnost a život prožitý ve vězení.
- Marta Kubišová – pro svou píseň Modlitba pro Martu, Michael Kocáb – pro názory.
- Václav Havel – usiloval o změnu režimu, Václav Malý – prosazoval svobodu vyznání, Michael Kocáb – měl velký podíl na odsunu Rusů, Marta Kubišová – mohla opět svobodně zpívat.
- Václav Havel i se svou manželkou. Hájili demokracii proti komunismu.

- Karel Kryl, Jaromír Nohavica, Marta Kubišová....a spousta osobností, zpívali zakázané písničky a lid s nimi.
- Můj spolužák Radovan. Jeho bratr studoval na vysoké škole, každý den přinesl do školy nové informace o tom, co se děje v Praze.
- Karel Kryl – byl to poctivý člověk, kterému nakonec „puklo srdce“, jelikož změny nebraly takový směr, o jakém snil.